

KRIJGSGEVANGENEN

het *Generalgouvernement*. De reis duurde bijna een week, 'en als je', aldus van Amstel,

'zo één week moet zitten en hangen met je magere botten, op houten planken, houd je tenslotte geen enkele niet-doorgezeten plek meer over, terwijl enkels en benen onrustbarend beginnen te zwellen. Waar verder alle dagelijkse behoeften 'binnenskamers' in een conservenblikje gemikt moesten worden, dat vervolgens van hand tot hand werd doorgegeven om tenslotte door het ventilatieluik gelegd te worden, en de zon overdag ombarmhartig op de wagons stond te branden, zodat we tenslotte alleen gekleed in een onderbroekje of iets dergelijks zaten te zweten, kan men begrijpen wat voor atmosfeer in deze wagons hing.'¹

In Langwasser was de vier-en-zestigjarige luitenant-generaal S. G. Nauta Pieter de Nederlandse kampoudste geweest. Nauta Pieter was al gepensioneerd maar was in de meidagen van '40 commandant geweest van de luchtverdedigingskring Rotterdam-Den Haag. Hij werd na enige tijd uit Stanislaw naar Nederland teruggezonden. Kampoudste werd toen generaal-majoor W. F. A. Hackstroh, die vóór de capitulatie inspecteur der infanterie was geweest, en Hackstroh oefende in de kampen waarin hij nadien terechtkwam (Neu-Brandenburg, Tittmoning²), eveneens de functie van kampoudste uit, niet zonder kritiek uit te lokken. Hij trad, aldus later Engles, zo weinig weerbaar tegen de Duitsers op, dat talrijke officieren wier klachten hij geweigerd had over te nemen, zich rechtstreeks hetzij tot de Duitse *Kommandant*, hetzij tot de Zweedse *Schutzmachtteilung* wendden; met betrekking tot zijn beleid heerste, rapporteerde Engles, 'een zo goed als algemene ontevredenheid.'³

Aan generaal Hackstroh was vooral kwalijk genomen dat hij zich met onvoldoende beslistheid gekeerd had tegen de actie van een kapitein van de generale staf, I. L. Uijterschout. Met steun van de Duitsers die hem de beschikking gegeven hadden over een apart bureautje (het werd spoedig als 'het Kringhuis' aangeduid⁴), zette Uijterschout in Stanislaw een bedrijvigheid voort waarmee hij al in Langwasser begonnen was: hij bepleitte dat men opnieuw een erewoordverklaring zou afleggen en hij liet doorschemeren, en verwachtte misschien ook persoonlijk, dat allen die zich daartoe bereid verklaarden, in de gelegenheid zouden worden gesteld, naar Nederland

¹ G. van Amstel: *De zak met vlooiën*, p. 24. ² Na Hackstrohs vertrek uit Neu-Brandenburg werd generaal-majoor N. T. Carstens, in de meidagen van '40 commandant van het Iste legerkorps, kampoudste. ³ E. Engles: 'Verslag van de gedragingen van mede-krijgsgevangenen' (29 juni 1945), p. 10 (*Eng.*, punt p, gestenc. bijl. 490). ⁴ In Nederland hield de NSB er z.g. Kringhuizen op na.